

EUROPEES BESCHERMDE DIERSOORTEN EN PLANTENSOORTEN

Bijlage 3 Memorie van Toelichting: Tabel I. Soorten waarvoor een strikt beschermingsregime geldt

Zie tevens voor toelichting totstandkoming lijst kst-33348-9 Nota nav Verslag, blz. 78-81, antwoord 162, 163, 166 en 169

Beschermde soorten conform art 3.1, lid 1 Wnb:

Vogelrichtlijn

Alle vogelsoorten (ca. 700)

Beschermde soorten conform art 3.5, lid 1 en lid 5 Wnb:

Habitatrichtlijn, bijlage IV

(inclusief Verdrag van Bern, Bijlage I en II voor zover van toepassing)

Zoogdieren

(Algemeen)

Bever

Hamster

Hazelmuis

Lynx

Noordse woelmuis

Otter

Wolf*

Wilde kat*

(Vleermuizen)

Bechsteins vleermuis

Bosvleermuis

Brandts vleermuis

Franjestaart

Gewone baardvleermuis

Gewone dwergvleermuis

Gewone grootoorvleermuis

Grijze grootoorvleermuis

Grote hoefijzerneus

Grote rosse vleermuis

Ingekorven vleermuis

Kleine dwergvleermuis*

Kleine hoefijzerneus

Laatvlieger

Meervleermuis

Mopsvleermuis

Noordse vleermuis

Rosse vleermuis

Ruige dwergvleermuis

Tweekleurige vleermuis

Vale vleermuis

Watervleermuis

(Walvisachtigen)

Bruinvis

Bultrug

Dwergpotvis

Dwergvinvis

Gestreepte dolfijn

Gewone dolfijn

Gewone spitsdolfijn

Gewone vinvis

Griend

Grijze dolfijn

Hille (Butskop)

Kleine zwaardwalvis

Narwal

Noordse vinvis

Orca

Potvis

Spitsdolfijn van Gray

Tuimelaar

Witflankdolfijn

Witsnuitdolfijn

Witte dolfijn

Amfibieën

Boomkikker

Geelbuikvuurpad

Heikikker

Kamsalamander

Knoflookpad

Poelkikker

Rugstreeppad

Vroedmeesterpad

Reptielen

Gladde slang
Muurhagedis
Zandhagedis

(Schildpadden)

Dikkopschildpad
Kemps' zeeschildpad
Lederschildpad
Soepschildpad

Vissen

Houting
Steur

Insecten

(Vlinders)

Apollovlinder
Boszandoog
Donker pimperlblauwtje
Grote vuurvlinder
Pimpernelblauwtje
Teunisbloempijlstaart
Tijmblauwtje
Zilverstreephooibeestje

(Libellen)

Bronslibel
Gaffellibel
Gevlekte witsnuitlibel
Groene glazenmaker
Noordse winterjuffer
Oostelijke witsnuitlibel
Rivierrombout
Sierlijke witsnuitlibel

(Kevers)

Brede geelrandwaterroofkever
Gestreepte waterroofkever
Heldenbok
Juchtleerkever
Vermiljoenkever

Overigen

Bataafse stroommossel
Platte schijfhoren

Planten

Drijvende waterweegbree
Groenknolorchis

(vervolg planten)

Kruipend moerasscherm
Zomerschroeforchis

(uitsluitend) Verdrag van Bern, bijlage I

Planten

Tonghaarmuts
Geel schorpioenmos
Liggende raket
Kleine vlotvaren

(uitsluitend) Verdrag van Bern, bijlage II**

Vogels

Aasgier
Appelvink
Baardman
Beflijster
Bergeend
Bergfluit
Bijeneter
Blauwborst
Blauwe kiekendief
Boerenwaluw
Bontbekplevier
Bonte strandloper
Bonte vliegenvanger
Boomklever
Boomkruiper
Boompieper
Boomvalk
Bosrietzanger
Bosruiter
Bosuil
Braamsluiper
Brandgans
Bruine kiekendief
Buizerd
Casarca
Cetti's zanger
Draaihals
Duinpieper
Dwergmeeuw
Dwergstern
Engelse kwikstaart
Europese kanarie
Fitis
Fluiter
Geelgors

Gekraagde roodstaart	Oehoe
Gele kwikstaart	Oeverloper
Geoorde fuut	Oeverpieper
Glanskop	Oeverzwaluw
Goudhaan	Ooievaar
Grasmus	Orpheusspotvogel
Graspieper	Paapje
Graszanger	Pestvogel
Grauwe kiekendief	Pimpelmees
Grauwe klauwier	Poelruiter
Grauwe vliegenvanger	Porseleinhoen
Griel	Purperreiger
Groene specht	Putter
Groenling	Ransuil
Grote bonte specht	Rietgors
Grote gele kwikstaart	Rietzanger
Grote karekiet	Rode wouw
Grote stern	Roerdomp
Grote zilverreiger	Roodborst
Havik	Roodborsttapuit
Heggenmus	Roodhalsfuut
Hop	Rouwkwikstaart
Huiszwaluw	Sijs
IJsvogel	Slangenarend
Kerkuil	Slechtvalk
Klapekster	Smelleken
Klein waterhoen	Snor
Kleine barmsijs	Sperwer
Kleine bonte specht	Spotvogel
Kleine karekiet	Sprinkhaanzanger
Kleine plevier	Steenuil
Kleine zilverreiger	Steltkluit
Kleinst waterhoen	Strandplevier
Kluit	Taigaboomkruiper
Kneu	Tapuit
Koereiger	Tjiftjaf
Koolmees	Torenavalk
Kortsnavelboomkruiper	Tuinfluit
Kraanvogel	Velduil
Krekelzanger	Visarend
Kruisbek	Visdief
Kuifmees	Vuurgoudhaan
Kwak	Wespendief
Kwartelkoning	Wielewaal
Lepelaar	Winterkoning
Matkop	Witbandkruisbek
Middelste bonte specht	Witte kwikstaart
Nachtegaal	Witwangstern
Nachtzwaluw	Woudaap
Noordse stern	Zeearend

Zwarte mees
 Zwarte ooievaar
 Zwarte roodstaart
 Zwarte specht
 Zwarte stern
 Zwarte wouw
 Zwartkop
 Zwartkopmeeuw

(*Vlinders*)

Moerasparelmoervlinder

Monarchvlinder

> opm. De Monarchvlinder staat niet in Bijlage II van de Conventie van Bern, wel in Bijlage II van de Conventie van Bonn. De soort is dus niet beschermd volgens de Wnb.

(*Haften*)

Oeveraas***

Zeezoogdieren

Walrus***

(uitsluitend) Verdrag van Bonn, bijlage I****

Insecten

(*Vlinders*)

Pijlstaart

> opm: Er zijn geen insecten opgenomen in Bijlage I van de Conventie van Bonn. Dit lijkt te berusten op een fout.

Insecten

(*Libellen*)

Mercurwaterjuffer

* = niet opgenomen in bijlage 3 Memorie van Toelichting, maar wel op lijst Habitatrichtlijn Bijlage IV en reeds onder huidige Flora- en faunawet beschermd.

** = mbt de in bijlage II Conventie van Bern genoemde vogelsoorten is het nog enigszins onduidelijk of deze wel of niet onder de reikwijdte van art 3.5 van de wet vallen. Hoewel in de Memorie van Toelichting en andere Kamerstukken de vogelsoorten niet worden genoemd, maar hiervoor wordt verwezen naar de Vogelrichtlijn, staat in art. 3.5 van de wet geen expliciete uitzondering van vogels. Ook de brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen' van het Ministerie van EZ geeft aan dat het Ministerie uitgaat van de bescherming van vogels volgens de Vogelrichtlijn (art. 3.1). Onder meer de verordeningen van de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Gelderland geven echter aan dat de vogels onder Bern II onder de beschermingsregime vallen van art. 3.5 van de Wet natuurbescherming. Opgenomen zijn alle vogels van de Conventie van Bern, Bijlage II die in Nederland voorkomen (standvogel of onderdeel natuurlijk verspreidingsgebied, geen zwervers). De lijst is een selectie van de oorspronkelijke lijst in de bijlage II van de Conventie van Bern.

*** = niet genoemd in Bijlage 3 Memorie van Toelichting: Tabel I, staat wel in Bijlage II van de Conventie van Bern.

****= in de Conventie van Bonn, Bijlage I staan meer soorten die niet vallen onder de bescherming van de Habitatrichtlijn Bijlage IV en die strikt genomen onder deze lijst zouden vallen. Deze zijn echter niet opgenomen, aangezien deze soorten betreffen die niet in Nederland voorkomen (verschillende vogelsoorten).

NATIONAAL BESCHERMDE DIER- EN PLANTENSOORTEN

Bijlage, behorende bij artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming

Zie tevens voor toelichting totstandkoming lijst kst-33348-9 Nota nav Verslag, blz. 78-81, antwoord 162, 163, 166 en 169

Onderdeel A (behorende bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a)

Zoogdieren

Aardmuis
Boommarter
Bosmuis
Bunzing
Damhert
Das
Dwergmuis
Dwergspitsmuis
Edelhert
Eekhoorn
Egel
Eikelmuis
Gewone bosspitsmuis
Gewone zeehond
Grote bosmuis
Grijze zeehond
Haas
Hermelijn
Huisspitsmuis
Konijn
Molmuis
Ondergrondse woelmuis
Ree
Rosse woelmuis
Steenmarter
Tweekleurige bosspitsmuis
Veldmuis
Veldspitsmuis
Vos
Waterspitsmuis
Wezel
Wild zwijn
Woelrat

Amfibieën

Alpenwatersalamander
Bruine kikker
Gewone pad
Kleine watersalamander
Meerkikker
Middelste groene kikker

(vervolg Amfibieën)

Vinpoetsalamander
Vuursalamander

Reptielen

Adder
Hazelworm
Levendbarende hagedis
Ringslang

Vissen

Beekdonderpad
Beekprik
Elrits
Europese rivierkreeft
Gestippelde alver
Grote modderkruiper
Kwabaal

Dagvlinders

Aardbeivlinder
Bosparelmoervlinder
Bruin dikkopje
Bruine eikenpage
Donker pimpernelblauwtje
Duinparelmoervlinder
Gentiaanblauwtje
Grote parelmoervlinder
Grote vos
Grote vuurvlinder
Grote weerschijnvlinder
Iepenpage
Kleine heivlinder
Kleine ijsvogelvlinder
Kommavlinder
Pimpernelblauwtje
Sleedoornpage
Spiegeldikkopje
Veenbesblauwtje
Veenbeparelmoervlinder
Veenhooibeestje
Veldparelmoervlinder

(vervolg *Dagvlinders*)

Zilveren maan

Libellen

Beekrombout

Bosbeekjuffer

Donkere waterjuffer

Gevlekte glanslibel

Gewone bronlibel

Hoogveenglanslibel

Kempense heidelibel

Speerwaterjuffer

Kevers

Vliegend hert

Onderdeel B (behorende bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c)

Planten

Akkerboterbloem

Akkerdoornzaad

Akkerogentroost

Beklierde ogentroost

Berggamander

Bergnachtorchis

Blaasvaren

Blauw guichelheil

Bokkenorchis

Bosboterbloem

Bosdravik

Brave hendrik

Brede wolfsmelk

Breed wollegras

Bruinrode wespenorchis

Dennenorchis

Dreps

Echte gamander

Franjegtiaan

Geelgroene wespenorchis

Geplooid vrouwenmantel

Getande veldsla

Gevlekt zonneroosje

Glad biggenkruid

Gladde zegge

Groene nachtorchis

Groensteel

Groot spiegelklokje

Grote bosaardbei

Grote leeuwenklauw

Honingorchis

(vervolg *Onderdeel B: Planten*)

Kalkboterbloem

Kalketrip

Karthuiseranjer

Karwijselie

Kleine ereprijs

Kleine Schorseneer

Kleine wolfsmelk

Kluwenklokje

Knollathyrus

Knolspirea

Korensla

Kranskarwij

Kruiptijm

Lange zonnedaauw

Liggende ereprijs

Moerasgamander

Muurbloem

Naakte lathyrus

Naaldenkervel

Pijlscheefkelk

Roggelelie

Rood peperboompje

Rozenkransje

Ruw parelzaad

Scherpkruid

Schubvaren

Schubzegge

Smalle raai

Spits havikskruid

Steenbraam

Stijve wolfsmelk

Stofzaad

Tengere distel

Tengere veldmuur

Trosgamander

Veenbloembies

Vliegenorchis

Vroege ereprijs

Wilde averuit

Wilde ridderspoor

Wilde weit

Wolfskers

Zandwolfsmelk

Zinkviooltje

Zweedse kornoelje

VOGELS MET JAARROND BESCHERMDE NESTEN

volgens de voormalige lijst van het RVO

Vogels jaarrond beschermde nesten

<i>soort</i>	<i>categorie</i>
Boomvalk	4
Buizerd	4
Gierzwaluw	2
Grote gele kwikstaart	3
Havik	4
Huismus	2
Kerkuil	3
Oehoe	3
Ooievaar	3
Ransuil	4
Roek	2
Slechtvalk	3
Sperwer	4
Steenuil	1
Wespendief	4
Zwarte wouw	4

Vogels met jaarrond beschermde nesten als er sprake is van ecologisch zwaarwegende redenen

<i>soort</i>	<i>categorie</i>
Blauwe reiger	5
Boerenzwaluw	5
Bonte vliegenvanger	5
Boomklever	5
Boomkruiper	5
Bosuil	5
Brilduiker	5
Draaihals	5
Eidereend	5
Ekster	5
Gekraagde roodstaart	5
Glanskop	5
Grauwe vliegenvanger	5
Groene specht	5
Grote bonte specht	5
Hop	5
Huiszwaluw	5
IJsvogel	5
Kleine bonte specht	5
Kleine vliegenvanger	5
Koolmees	5
Kortsnavelboomkruiper	5
Oeverzwaluw	5
Pimpelmees	5
Raaf	5
Ruigpootuil	5
Spreeuw	5
Tapuit	5
Torenvalk	5
Zeearend	5
Zwarte kraai	5
Zwarte mees	5
Zwarte roodstaart	5
Zwarte specht	5

uitleg:

<i>categorie 1:</i>	Jaarrond gebruikte nesten (steenuil)
<i>categorie 2:</i>	Zeer honkvaste koloniebroeders of afhankelijk bebouwing
<i>categorie 3:</i>	Zeer honkvaste broeders of afhankelijk bebouwing (geen kolonie)
<i>categorie 4:</i>	Vogels die ieder jaar terugkeren naar specifiek nest
<i>categorie 5:</i>	Honkvaste broeders, maar voldoende flexibel

Lijst nieuwe beschermde soorten

Zoogdieren

Molmuis

Vissen

Beekdonderpad (*na splitsing met rivierdonderpad, alleen beekdonderpad beschermd*)

Kwabaal

Insecten

(Dagvlinders)

Aardbeivlinder

Bosparelmoervlinder

Bruine eikenpage

Donker pimperlblauwtje (*naast HRIV nu ook nationaal beschermd*)

Duinparelmoervlinder

Gentiaanblauwtje

Grote parelmoervlinder

Grote vos

Grote vuurvlinder (*naast HRIV nu ook nationaal beschermd*)

Grote weerschijnvlinder

Kleine heivlinder

Kleine ijsvogelvlinder

Kommavlinder

Pimperlblauwtje (*naast HRIV nu ook nationaal beschermd*)

Sleedoorpage

Spiegeldikkopje

Veenbesblauwtje

Zilveren maan

(Libellen)

Beekrombout

Bosbeekjuffer

Donkere waterjuffer

Gevlekte glanslibel

Gewone bronlibel

Hoogveenglanslibel

Kempense heidelibel

Mercurwaterjuffer*

Speerwaterjuffer

(Haften)

Oeveraas*

planten

Akkerboterbloem

(*vervolg planten*)

Akkerdoornzaad

Akkerogentroost

Beklierde ogentroost

Berggamander

Blauw guichelheil

Bosboterbloem

Bosdravik

Brave hendrik

Brede wolfsmelk

Breed wollegras

Dreps

Echte gamander

Geplooide vrouwenmantel

Getande veldsla

Gevlekt zonneroosje

Glad biggenkruid

Gladde zegge

Groot spiegelklokje

Grote bosaardbei

Grote leeuwenklauw

Kalkboterbloem

Kalketrip

Karthuizeranjer

Karwijselie

Kleine ereprijs

Kleine Schorseneer

Kleine wolfsmelk

Knollathyrus

Knolspirea

Korensla

Kranskarwij

Kruiptijm

Liggende ereprijs

Moerasgamander

Naakte lathyrus

Naaldenkervel

Roggelelie

Rood peperboompje

Rozenkransje

Ruw parelzaad

Scherpkruid

Schubzegge

Smalle raai

Spits havikskruid

Steenbraam

Stijve wolfsmelk

Stofzaad

(vervolg planten)

Tengere distel

Tengere veldmuur

Trosgamander

Veenbloembies

Vroege ereprijs

Wilde averuit

Wilde ridderspoor

Wilde weit

Wolfskers

Zandwolfsmelk

Zweedse kornoelje

* = Hoewel de soorten sinds 1979 reeds zijn beschermd conform de Conventie van Bern, bijlage II, waren deze soorten volgens de huidige natuurwetgeving niet specifiek beschermd. Deze soorten dienen dan ook als nieuwe beschermde soorten te worden beschouwd.

Lijst verlies bescherming (wel zorgplicht)

conform kst-33348-18 Nota nav Nader Verslag, bijlage bij antwoord nr. 81

Planten

Aangebrande orchis
 Aapjesorchis
 Aardaker
 Akkerklokje
 Beenbreek
 Bergklokje
 Bijenorchi
 Blauwe zeedistel
 Bleek bosvogeltje
 Bosorchis **
 Brede orchis
 Brede wespenorchis
 Breed klokje
 Daslook
 Dotterbloem (incl. Spindotterbloem) *
 Duitse gentiaan
 Gele helmbloem
 Gevlekte orchis
 Gewone vogelmelk
 Grasklokje
 Groot zeegrass
 Grote kaardenbol
 Grote keverorchis
 Grote muggenorchi
 Gulden sleutelbloem
 Harlekijn
 Herfstschroeforchis
 Hondskruid
 Jeneverbes
 Klein glaskruid
 Kleine keverorchis
 Kleine maagdenpalm
 Kleine zonnedaaw
 Klokjesgentiaan
 Knikkende vogelmelk
 Koningsvaren
 Koraalwortel
 Kruisbladgentiaan
 Lange ereprijs
 Mannetjesorchis
 Maretak
 Moeraswespenorchis
 Parnassia
 Poppenorchis
 Prachtklokje
 Purperorchis

(vervolg Planten)

Rapunzelklokje
 Rechte driehoeksvaren
 Rietorchis
 Ronde zonnedaaw
 Rood bosvogeltje
 Ruig klokje
 Slanke gentiaan
 Slanke sleutelbloem
 Soldaatje
 Spaanse ruiter
 Steenanjer
 Steenbreekvaren
 Stengelloze sleutelbloem
 Stengelomvattend havikskruid
 Stijf hardgrass
 Tongvaren
 Valkruid
 Veenmosorchis
 Veldgentiaan
 Veldsalie
 Vleeskleurige orchis
 Vogelnestje
 Voorjaarsadonis
 Wantsenorchi
 Waterdrieblad
 Weideklokje
 Welriekende nachtorchi
 Wilde gagel
 Wilde herfsttijloos
 Wilde kievitbloem
 Wilde marjolein
 Wit bosvogeltje
 Witte muggenorchi
 Zomeradonis
 Zomerklokje
 Zwanebloem
 Zwartsteel

Zoogdieren

(Landzoogdieren)
 Mol

(Zeezoogdieren)

Klapmuts **
 Ringelrob **
 Zadelrob **

Dagvlinders

Dwergblauwtje
 Dwergdikkopje
 Groot geaderd witje
 Grote ijsvogelvlinder
 Heideblauwtje
 Kalkgraslanddikkopje
 Keizersmantel
 Klaverblauwtje
 Purperstreepparelmoervlinder
 Rode vuurvlinder
 Rouwmantel
 Tweekleurig hooibeestje
 Vals heideblauwtje
 Woudparelmoervlinder
 Zilvervlek

Mieren

Behaarde rode bosmier
 Kale rode bosmier
 Stronkmier
 Zwartrugbosmier

Slakken

Wijngaardslak

Vissen

(Zoetwatervissen)

Bittervoorn
 Kleine modderkruiper
 Rivierdonderpad**

(Zoutwatervissen)

Adderzeenaald
 Baillon's lipvis
 Blauwe haai
 Blauwkeeltje
 Blonde rog
 Bokvis
 Botervis
 Braam
 Brakwatergrondel
 Dikkopje
 Dikrugtong
 Doornhaai***
 Driedradige meun
 Dwergbolk
 Dwergbot
 Engelse Poon **
 Evervis

(vervolg Zoutwatervissen)

Franse tong
 Gaffelmakreel
 Gehoornde slijmvis
 Gemarmerde sidderrog
 Gestreepte lipvis
 Gestreepte poon
 Gevlekte gladde haai
 Gevlekte griet
 Gestreepte bokvis **
 Gevlekte lipvis
 Gevlekte pitvis
 Giebel ***
 Glasgrondel
 Golfrog
 Goudharder
 Groene zeedonderpad
 Groenlandse haai
 Grote koornaarvis
 Grote zeenaald
 Haringhaai ***
 Harnasmannetje
 Hondshaai
 Ijslandse bandvis
 Kathaai
 Kleie zilversmelt
 Kleine pieterman
 Kleine roodbaars
 Kleine slakdolf
 Kleine wormzeenaald
 Kleine zeenaald
 Kleinoogrog
 Kleurige grondel
 Kliplipvis
 Koekoeksrog
 Kristalgrondel
 Lichtend sproutje
 Lozano's grondel
 Maanvis
 Makreelgeep
 Murray's zeedonderpad
 Noorse grondel
 Noorse meun
 Ombervis
 Paganelgrondel
 Parelvis
 Pitvis
 Rasterpitvis
 Reuzenhaai
 Rode zeebrasem

(vervolg Zoutwatervissen)

Schorpioengrondel
Schurftvis
Sidderrog
Slakdolf
Slijmprik
Slijmvis
Snipvis
Spaanse makreel
Spaanse zeebrasem
Sterrog
Trekkeris
Trompetterzeenaald
Vierdradige meun
Vorskwab
Zee-engel
Zeepaardje
Zeestekelbaars
Zuignapvis
Zwaardvis
Zwarte grondel
Zwarte haai
Zwarte vis
Zwartooglipvis

* = in de bijlage van kst-33348-18 Nota nav Nader Verslag (bijlage als antwoord op vraag 81: lijst van dier- en plantensoorten die wel worden beschermd door de Flora- en faunawet, maar niet door de Wet natuurbescherming), is de 'Dotterbloem (m.u.v. Spindotterbloem)' opgenomen. De Spindotterbloem is echter niet opgenomen in de bijlage van de wet, onderdeel B en daarmee niet aangewezen als een beschermde soort. Verder zijn er tevens in de bijlage van de Nota nav Nader Verslag de Blaasvaren, Bokkenorchis, Franjegtiaan, Groene nachtorchis, Groensteel, Kluwenklokje, Lange zonnedaauw, Muurbloem, Pijscheefkelk, Schubvaren en Zinkviooltje opgenomen, die echter wél zijn aangegeven als een beschermde soort in de bijlage van de wet. Deze soorten zijn dan ook niet opgenomen in deze Lijst verlies bescherming.

** = Hoewel niet opgenomen in de bijlage van kst-33348-18 Nota nav Nader Verslag, is de rivierdonderpad niet aangegeven in de bijlage van de wet (alleen de nauw verwante en recent van de rivierdonderpad gesplitste beekdonderpad). De rivierdonderpad is in de huidige Flora- en faunawet wel beschermd (art. 4, 'tabel 2' Vrijstellingsbesluit), waarmee de soort de bescherming verliest. Verder waren ook Bosorchis, Engelse Poon, Gestreepte bokvis, Klapmuts, Ringelrob en Zadelrob beschermd, maar zijn nu niet opgenomen als beschermde soorten.

*** = de Doornhaai, Giebel en Haringhaai zijn opgenomen in de Visserijwet en zijn niet beschermd onder de Flora- en faunawet. Hoewel deze soorten in de Nota nav Nader Verslag, bijlage bij antwoord nr. 81 staan aangegeven, klopt de vermelding in feite niet.

Beschermde soorten Conventies Bern en Bonn in de Wet natuurbescherming

Sander Hunink 11 januari 2017

Naar aanleiding van verschillende vragen over de implementatie van de Conventies Bern en Bonn in de Wet natuurbescherming, hier mijn overwegingen:

- In de Memorie van Toelichting (dossier 33 348, nr. 3) is op blz 146 en 147 ingegaan op de implementatie van de Europese richtlijnen en verdragen met betrekking tot de bescherming van soorten. Aangegeven is 'In de regeling van de soortenbescherming in de voorgestelde paragrafen 3.1 en 3.2 staan de verplichte instrumenten van de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en van Bonn centraal.'

En dat 'De voorgestelde verbodsbepalingen en afwijkingmogelijkheden zijn uitsluitend van toepassing op de soorten waarvoor dit onmiddellijk voortvloeit uit de vereisten van de genoemde richtlijnen en verdragen. Het gaat daarbij om alle op het Europees grondgebied in het wild levende vogels en voorts om de dieren en planten van de soorten van Europees belang die van nature op het Nederlands grondgebied voorkomen. In totaal betreft het circa zevenhonderd vogelsoorten en honderd andere diersoorten en plantensoorten, waaronder de bever, de hamster, de otter, de knoflookpad, de rugstreeppad, alle vleermuissoorten en een aantal insectensoorten.' Verwezen wordt naar tabel 1 van bijlage 3 van de Memorie van Toelichting voor deze strikt beschermde soorten. Opvallend is dat in de tabel mbt vogels alleen wordt verwezen naar de Vogelrichtlijn; de vogelsoorten onder appendix II van de conventie van Bern worden verder niet genoemd. Dit wordt in een ander (later) kamerstuk bevestigd, waarin de totstandkoming van de lijst wordt onderbouwd. Zie tevens voor toelichting totstandkoming lijst kst-33348-9 Nota nav Verslag, blz. 78-81, antwoord 162, 163, 166 en 169.

- Op blz. 147 van deze Memorie staat ook aangegeven dat 'Tevens is niet meer elke verstoring van een vogel verboden, maar enkel een verstoring die van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.' Daarbij wordt verwezen naar enkel de verbodsbepalingen en verplichtingen uit de Vogelrichtlijn en niet uit de Conventie van Bern.

- Op blz. 140 en 141 van de Memorie van Toelichting wordt nader ingegaan op de implementatie van de conventies Bern en Bonn in de Wet natuurbescherming. Aangegeven is dat 'Uitvoering van beide verdragen geschiedt in de eerste plaats door implementatie van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft daarover overwogen dat 'de bescherming van diersoorten als bedoeld in het Verdrag van Bern wordt beheerst door het Unierecht, nu onder meer de Habitatrichtlijn hierin door middel van soortenbescherming voorziet. Ook heeft de Afdeling bestuursrechtspraak uitgesproken dat het Verdrag van Bern, voor zover de Habitatrichtlijn daarmee in overeenstemming is, via deze richtlijn tot gelding komt en de rechtsgevolgen van het verdrag binnen de Europese Unie door deze richtlijn worden beheerst.' Verder is op deze blz's aangegeven dat daar waar verschillen zijn met de opname van soorten uit de conventies in de richtlijnen, deze soorten in de Wet natuurbescherming worden beschermd.

- Eind december 2016 heeft het Ministerie van EZ een brochure gepubliceerd; Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. In de brochure is aangegeven dat vogels worden beschermd volgens art. 3.1 van de Wet natuurbescherming. Met betrekking tot soorten in Bijlage II van de Conventie van Bern wordt het volgende aangegeven: 'De Europees beschermde soorten, niet vogels zijnde, bestaan uit soorten van de Habitatrichtlijn bijlage IV onderdeel a inclusief het Verdrag van Bern bijlage II en het Verdrag van Bonn bijlage I, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt.' Hiermee heeft het Ministerie van EZ een duidelijk standpunt ingenomen dat vogels alléén beschermd zijn volgens art. 3.1 van de wet en niet volgens art. 3.5 van de Wnb.
- Sinds de aanneming van de Wet natuurbescherming door beide Kamers en de publicatie in het Staatsblad op 19 januari 2016, zijn de provincies aan de slag gegaan met de implementatie en nadere uitwerking van de Wet in provinciale verordeningen en beleidsregels. Inmiddels zijn verschillende verordeningen van provincies door GS vastgesteld en zijn ook de concept- of ontwerpstukken van andere provincies beschikbaar. Hieruit volgt dat meerdere provincies (maar niet alle!) van mening zijn dat vogels wel degelijk twee verschillende beschermingsregimes kennen: 1) de 'algemene' bescherming volgens de Vogelrichtlijn, en 2) de vogels zoals genoemd in de Conventie van Bern en beschermd volgens de verbodsbepalingen onder de Habitatrichtlijn, conform art. 3.5 van de Wet natuurbescherming. De verschillende uitwerkingen door de provincies en het verschil in uitleg door de wet door verschillende bevoegde gezagen (EZ en provincies), zal in de beginperiode van de implementatie van de Wet natuurbescherming voor verwarring leiden, tot een uitspraak van de Raad van State volgt of een nadere toelichting van het Ministerie van EZ.

Ik haal hieruit dat de vogelsoorten genoemd in de conventie van Bern, volgens de intentie van de opsteller van de wet onder de strikte bescherming vallen zoals is uitgewerkt in de Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn vormt in feite de rechtsbasis voor de bescherming van vogels in de EU en daarmee ook in de Wet natuurbescherming. Met betrekking tot vogels die worden genoemd in de Conventie van Bern, geldt conform art 3.5 van de Wet natuurbescherming een strengere bescherming indien de verbodsbepalingen worden bezien en lijkt de bescherming van deze vogels boven de verbodsbepalingen te staan uit de Vogelrichtlijn. Verder haal ik hieruit dat de lijst in tabel 1 van bijlage 3 van de Memorie van Toelichting de lijst vormt mbt de beschermde soorten zoals genoemd in art. 3.1 (vogelsoorten Vogelrichtlijn) en art. 3.5 (soorten Habitatrichtlijn), en voor zover niet opgenomen in de HR bijlage IV, de overige soorten van de conventie van Bern (bijlage I en II, muv vogels) en conventie van Bonn (bijlage I). Toch is hier wat discussie over, aangezien art 3.5 wel verwijst naar bijlage II van de Conventie van Bern zonder expliciete, juridische, uitzondering van vogels. De lijst is verder niet helemaal compleet, inmiddels is de wolf en wilde kat ook toegevoegd.

Vooralsnog dient, tot het bevoegd gezag een uitspraak heeft gedaan over de aan te houden beschermingsregime van vogels, beide mogelijke beschermingsregimes te worden aangehouden. Dit resulteert in het behoud van de huidige werkwijze, waarbij er geen broedgevallen mogen worden verstoord tijdens het broedseizoen (ook niet als er geen wezenlijke invloed uitgaat op populaties). Met betrekking tot de mogelijkheden voor ontheffingverlening is het beschermingsregime onder art. 3.1 (Vogelrichtlijn) strenger dan de mogelijkheden onder art. 3.5 (Habitatrichtlijn), aangezien de Vogelrichtlijn minder wettelijke belangen opvoert waaronder een ontheffing kan worden verleend. Indien wordt uitgegaan van het strengste aan te houden beschermingsregime bij ontheffingverlening, zou het beschermingsregime van art. 3.1 aangehouden moeten worden.

Overzicht algemene vrijstellingen soorten per provincie

Op basis van door PS vastgestelde provinciale verordeningen d.d. 19 mei 2017

Nederlandse Naam	Wetenschappelijke Naam	Drenthe	Flevoland	Friesland	Gelderland	Groningen	Limburg	Noord-Brabant	Noord-Holland	Overijssel	Utrecht	Zeeland	Zuid-Holland	Ministerie EZ (AMvB RN art)
Zoogdieren														
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bosmuis*	<i>Apodemus sylvaticus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>	x	x	x	x	x	x	1		x	x	x	x	x
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>						x ²							
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Haas	<i>Lepus europeus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>	x	x	x	x	x	x	1		x	x	x	x	x
Huisspitsmuis*	<i>Crocidura russula</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Molmuis	<i>Arvicola scherman</i>						x							
Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Steenmarter	<i>Martes foina</i>			x			x ³							
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
Veldmuis*	<i>Microtus arvalis</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>	x	x	x	x	x	x	1		x	x	x	x	x
Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>							x						
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Amfibieën en reptielen														
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>						x ⁴							
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Levendbarende hagedis	<i>Zootoca vivipara</i>						x ⁵							
Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus (Rana ridibunda)</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Middelste groene kikker / Bastaardkikker	<i>Pelophylax klepton esculentus (Rana esculenta)</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

* voor deze soorten daarnaast algemene vrijstelling in/op gebouwen en bijbehorende erven Wnb 3.10 3e lid

1 = tijdelijke overgangsregeling (vrijstelling tot 1 oktober 2017)

 x² = vrijstelling geldt in de periode maart- april en juli tot en met november

 x³ = vrijstelling geldt in de periode 15 augustus tot en met februari

 x⁴ = vrijstelling geldt in de periode juli, augustus en september

 x⁵ = vrijstelling geldt in de periode 15 augustus tot en met 15 oktober

Opmerking bij eekhoorn, steenmarter, wild zwijn en levendbarende hagedis: voormalig tabel 2-soort
Opmerking bij hazelworm: voormalig tabel 3-soort
Opmerking bij Friesland: in de stukken wordt ook vrijstelling gegeven voor de mol, maar deze is niet beschermd onder de Wnb.